

1-1-1979

การศึกษาในชนบท : นโยบายที่ต้องทบทวน

รุ่ง แก้วแดง

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

แก้วแดง, รุ่ง (1979) "การศึกษาในชนบท : นโยบายที่ต้องทบทวน," *Journal of Education Studies*: Vol. 9: Iss. 1, Article 9.
DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.9.1.9
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol9/iss1/9>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การศึกษาในชนบท : นโยบายที่ต้องทบทวน

รุ่ง แก้วแดง

ชนบทไทย

โดยที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่ในชนบท การจัดรูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้คืบหน้าขึ้นเรื่อยๆ อย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจในสภาพของชนบทพอสมควร

ชนบทไทยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับบริเวณเมืองแล้ว จะเห็นได้ว่าชนบทนั้นมีความล้าหลังเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และการศึกษา ปัญหาที่สำคัญที่สุดของชนบทได้แก่ปัญหา เรื่องการทำมาหากิน อาชีพหลักของราษฎรในชนบท ได้แก่ การเกษตร พืชที่ปลูกกันมาก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ยาง และปอ โดยเฉพาะข้าวเป็นพืชหลักที่ปลูกกันแพร่หลายมากที่สุดในทุกภูมิภาค การปลูกข้าวของราษฎรมีความมุ่งหมายสองประการ คือ ปลูกไว้กินกับปลูกไว้ขาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของราษฎรในชนบท (ธนาคารกรุงเทพ, *คู่มือพลังพิชิตความยากจนในชนบท*, 2518) พบว่า การทำนาหรือการปลูกพืชอื่นๆ ของราษฎรนั้นได้ผลผลิตต่ำมาก สาเหตุมาจากการปลูกพืชส่วนใหญ่ยังอาศัยน้ำฝนเป็นสำคัญ ปีใดที่ฝนแล้งผลผลิตก็ได้รับความเสียหาย ใช้น้ำน้อย การใช้วิทยการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตยังไม่มี ระบบการขายยังต้องอาศัยนายทุนในท้องถิ่นซึ่งรับซื้อในราคาต่ำ และจากการศึกษาต่อไปพบว่าชาวนาส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะภาคกลาง) ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ทำให้ชาวนาไม่มีกำลังใจในการปรับปรุงคุณภาพของดิน

ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบรายได้ระหว่างประชาชนในชนบทกับประชาชนในเมืองจึงปรากฏว่า รายได้ของคนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันมาก คือ รายได้ของราษฎรในเมืองสูงกว่าประชาชนในชนบทถึง 7 เท่า (10,061 บาทต่อ 1,433 บาท) ถึงแม้ว่าประชาชนในชนบทจะ

สามารถเก็บผักตามทุ่งนาหาปลาในหนองมาบริโภคก็ตามซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นรายได้ แอบแฝง โดยส่วนรวมรายได้ของประชาชนในชนบทก็ต่ำกว่ารายได้ของประชาชนในเมือง ยูนั่นเอง

นอกจากปัญหาเรื่องปากท้องแล้ว ราษฎรในชนบทยังต้องประสบกับปัญหาการ บริการของรัฐด้านสาธารณสุข การคมนาคม การปกครอง และการศึกษาก็อยู่ในมาตรฐาน ที่ต่ำกว่าในเมือง

เฉพาะการศึกษานั้นเรามากจะมีการอ้างอยู่เสมอว่า การศึกษาเป็นบริการของรัฐ แต่เพียงประการเดียวที่สามารถจัดได้อย่างทั่วถึงที่สุด สามารถให้บริการด้านศึกษาระดับภาค บังคับ (4 ปี) ได้เกือบทั่วทุกคน แต่ก็มีคำถามอยู่เสมอว่า การศึกษาที่ชาวเมืองจัดให้กับ ชาวชนบทนั้นเหมาะสมตรงกับความต้องการและช่วยในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของ ประชาชนในชนบทมากน้อยเพียงใด เพราะจากการศึกษาในหลายประเทศ (ดู Dr. Fry, *Education and Rural Development : Old Myths and New Realities* ในวารสาร สภาการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 12 ฉบับที่ 5) พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเพิ่มผลผลิต ของเกษตรกรในชนบทค่อนข้างน้อย

บทบาทของการศึกษากับการพัฒนาชนบทนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาทบทวน กันอย่างจริงจัง เนื่องจากการศึกษาสำหรับประชาชนในชนบทนั้นควรจะยอมรับกันว่า การ ศึกษาของไทยนั้นขั้นแรกจัดขึ้นสำหรับประชาชนในเมือง รูปแบบการจัดการศึกษาจึงจัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการและให้เหมาะสมกับสภาพของราษฎรในเมืองเมื่อการศึกษาขยายไปสู่ ชนบทก็ได้นำรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนในเมืองไปใช้กับประชาชนในชนบท โดยมีได้ปรับปรุงแก้ไข หรือดัดแปลงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการ ของประชาชนในชนบทเลย

การที่จะจัดรูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชนบท ได้นั้น นักการศึกษาผู้ซึ่งมีหน้าที่จัดทำรูปแบบการศึกษาสำหรับชนบทจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในสภาพและความต้องการของประชาชนในชนบท

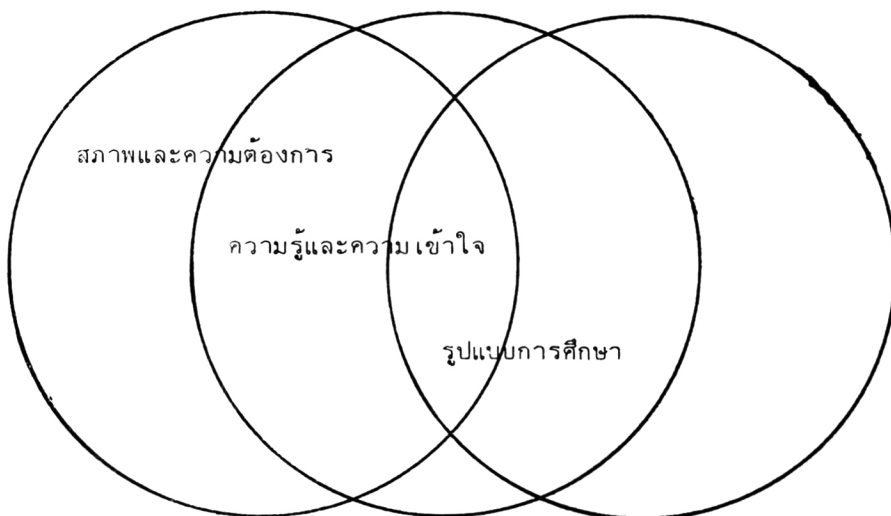
แต่องค์ประกอบต่างในการจัดรูปแบบการศึกษาในชนบทยังกระจัดกระจายกันอยู่ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพ ความต้องการ ความรู้ และรูปแบบ การศึกษาสำหรับชนบท

ลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ คือ สภาพและความต้องการของชนบท ผู้ที่มีส่วนในการจัดการศึกษานั้นยังไม่ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทมาใช้ในการกำหนดรูปแบบการศึกษาสำหรับชนบท การศึกษาจึงไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่

ภาพที่ 2 รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพและความต้องการการศึกษาชนบท ความรู้และความเข้าใจของนักการศึกษา และรูปแบบการศึกษาสำหรับชนบทที่น่าจะเป็น

รูปแบบการศึกษาสำหรับชนบทที่ควรจะเป็นนั้น จัดทำโดยนักการศึกษาที่มีความรู้และความเข้าใจในสภาพและความต้องการของประชาชนในชนบทในแต่ละท้องถิ่น

แนวทางใหม่

การจัดการศึกษาสำหรับชนบทให้ได้ผล ตรงกับสภาพความต้องการของประชาชน นั้นรัฐบาลจำเป็นจะต้องทบทวนแนวทางที่ดำเนินการอยู่ในเรื่องต่างๆ คือ

1. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและความต้องการในด้านการศึกษาของประชาชนในชนบทของไทย โดยที่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชนบทไทยดูเหมือนว่าหลายคนรู้แต่ถ้าพิจารณาอย่างจริงจังแล้ว นักวิชาการศึกษาไทยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชนบทไทยค่อนข้างน้อย จนไม่อาจนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจังได้

การที่จะจัดโปรแกรมการศึกษาให้ได้ดีนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อย่างเพียงพอจึงขอเสนอแนะรัฐบาลให้ตั้งหน่วยศึกษาและค้นคว้าเรื่องสภาพและความต้องการด้านการศึกษาชนบทอย่างจริงจัง โดยอาจจะใช้วิทยาลัยครูเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ เพราะในปัจจุบันวิทยาลัยครูมีความพร้อมในด้านบุคลากรสูงกว่าสถาบันอื่น ๆ มากและให้เป็นสถาบันที่ตั้งอยู่ในชนบท

2. กำหนดบทบาทของโรงเรียนให้แน่ชัด โดยควรกำหนดในลักษณะที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ คือ การศึกษาวิชาสามัญโรงเรียนเอง แต่การศึกษาวิชาชีพหน่วยงานอื่นๆ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม ฯลฯ น่าจะทำให้ดีกว่าโรงเรียน กิจกรรมด้านอาชีพโรงเรียนควรจะเป็นหน่วยประสานงานและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

3. เน้นการพัฒนาแนวความคิดให้มากขึ้น การจัดการศึกษาเพื่อชนบทที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเน้นวิชาประเภททำเป็น เช่น วิชาช่างสาขาต่างๆ การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น วิชาการต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น แต่น่าจะเพิ่มในส่วนที่ช่วยพัฒนาแนวความคิดในเรื่องอยู่ร่วมกัน การเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน วิธีแก้ปัญหาของชุมชน เพราะวิชาประเภทหลังนี้จะช่วยให้ราษฎรในชนบทสามารถช่วยตัวเองได้เมื่อโครงการพัฒนาของรัฐบาลได้สิ้นสุดลง

สรุป

การจัดการศึกษาให้กับประชาชนในชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชนบทนั้นเป็นความจำเป็นอย่างรีบด่วนของรัฐ ไม่ว่าจะพิจารณาโดยเหตุผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองของประเทศเกี่ยวกับชนบท ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดจากอดีต รัฐควรที่จะมีโครงการศึกษาสภาพและความต้องการของชนบทอย่างจริงจัง